

Abril.

SETMANARI NACIONALISTA D'ESQUERRA

ANY I - NÚM. 13

SURT ELS DISSABTES

BARCELONA, 19 NOVEMBRE 1938

Redacció i Administració:

R. Catalunya, 38, 1.º

— Telèfon 17135 —

Preu: 50 cèntims

SUBSCRIPCIÓ:

6 pessetes trimestre

Editorial

La darrera setmana vam esmentar des d'aquesta mateixa pàgina, les rectificacions d'errors que en matèria de legislació econòmica han comès els antics Governos de la Generalitat, i que en l'actualitat vénen encara mantenint-se. I enfocàvem de ple la derogació necessària d'alguns decrets i ordres que no feien més que entorpir la bona marxa de la guerra, i la posa en marxa d'una verdadera era de reconstrucció econòmica del nostre país. Llençarem parlar del decret de Col·lectivitzacions, aconsellant l'adaptació del mateix amb el marge de socialització que la Constitució de la República permet. I com sigui que aquests dies es ve parlant altra vegada que el Decret que s'esmenta es fruit d'un pacte i que cal que per tothom sigui respectat des de les organitzacions sindicals als altres partits antifeixistes que signaren el propi Decret, cal comentar, però amb claredat, el que volem dir nosaltres amb la nostra concepció.

De bell antuvi cal recordar que aquest Decret ha estat vulnerat pels propis organismes que l'havien d'aplicar, interpretant-lo en forma abusiva i parcial, en especial en el que atany al respecte al petit industrial o comerciant amb menys de 50 obrers. Quantes col·lectivitzacions no s'han legalitzat, d'indústries i comerços de menys del mig centenar de treballadors? Quantes cases productores d'aquest tipus menestral no han estat atropellades o desfetes, amb la monstruositat il·legal dels agrupaments industrials?

Doncs, bé, si així s'han comportat els qui ara reclamen el deure sagrat del pacte a mantenir aquesta disposició, gairebé no els queda el dret de sol·licitar el seu compliment. A més, si es respectava en la lletra del repetit Decret la indústria privada, no ha estat parcial l'actual posició dels organismes econòmics oficials de la Generalitat, no deixant representació de cap mena en dits organismes, a aquest sector importantíssim de la producció que és la base de la classe mitjana de Catalunya? Bé que es desposseixi dels seus béns a aquell home que hagi estat declarat fora de la llei pels Tribunals de Justícia competents, però la resta, els antifeixistes, els que igualment defensen la nostra causa amb les armes a la mà en tots els fronts de guerra, això és una parcialitat manifesta.

Tot això, però, no deixen d'ésser petits episodis d'hegemonies polítiques, que igualment que d'altres assaïades a casa nostra d'ençà del 19 de Juliol, causaran estrepitosament. Però el que cal és parlar seriosament de posar la nostra legislació econòmica en ordre i sota els principis establerts en la Constitució de la República, altrament seria difícil fer aprovar aquella per les Corts de la mateixa. I és que igualment dintre el marge de possibilitats que dona l'esmentat text fonamental, es pot descabellar el progrés social i el contingut semisindicalista d'aquell Decret de Col·lectivitzacions. Com tothom sap, la Constitució de la República preven els casos d'expropiació forçosa per raons d'utilitat pública, mitjançant adequada indemnització; admet amb els mateixos requisits, la socialització de la riquesa i la nacionalització dels serveis públics i explotacions que afectin l'interès comú i dona a l'Estat el dret d'intervenir per llei l'explotació i coordinació d'indústries i empreses quan així ho exigeixi la racionalització de la producció i els interessos de l'economia nacional. Afegim, encara, el dret dels treballadors, entre d'altres, a participar en la direcció, administració i beneficis de les empreses, que la pròpia Constitució atorga als obrers de la República, i no creurem no es pugui donar dintre els seus límits, àmplia satisfacció a les justes reivindicacions morals i materials als mateixos.

Es, doncs, impossible de trobar la fórmula que harmonitzi l'essencialitat del que s'ha fet a Catalunya amb la Constitució? Creiem que no i que Catalunya que ha plantejat el problema, no ha d'esperar que un altre li solucioni, i si ha de fer-ho a base d'introduir en la seva legislació econòmica les rectificacions i complementacions que calguin per tal de llevar-li el seu antagonisme a la Constitució de la República, i tot assegurant el respecte a la iniciativa privada i a les reivindicacions de tipus obrer, podria començar aquella per nosaltres esperada etapa de reconstrucció econòmica de la pàtria, per a assolir ràpidament la victòria i la llibertat col·lectiva de Catalunya.

Femina

SARDANES

Fou l'altre diumenge. Era un d'aquests diumenges nostres, sabeu?, tan lluminosos, tan serens, tan clars, tan purs. Feia un sol magnífic; l'espai era d'un blau serè, i feia un ventijol agradable, un ventijol que fa dir a la gent de muntanya: el ventet marí.

I entre tanta claredat i diafanitat, també els arbres i les flors hi feien companyia. Les flors—vermelles, blanques, grogues, morades—eren més colorides, més oloroses; i els arbres eren molt més verds, d'un verd també lluent, amb reflexos forts, acusats.

I la gent també diríeu que eren uns altres, també semblaven més bons, més humans.

I en mig de tanta bonhomia, de tant de color, de tanta tranquil·litat, una tenora que esquinça l'aire amb les seves notes de joia i de racialitat.

Una tenora! Sardanes! Sardanes! Us mentiríem si no us diguéssim que sentirem una alegria grandíssima en arribar fins a nosaltres el refilet de la tenora. ¡Feia tant de temps que no havíem oït ni vist sardanes!

Correguerem al lloc, ens barrejàrem entre la multitud, i amb altres germans fèrem la gran anella; ¡ballarem sardanes! I tot dansant-les tot estroçant la mà inconeguda, però, amiga, retornarem anys ha, quan el ballar la nostra dansa nacional era un crim pels «nacionales» i els dansaires n'eren punits inhumanament.

Sardanes, sardanes! ¡Què temps feia que no n'havíem dansat amb l'emoció de l'altre diumenge!

Res deia que vivíem la gran tragèdia que vivim. Tanta era la pau que es reflectia a tots els rostres!

Dansàvem, i érem quasi feliços; a quell sol, els arbres, la gent—tan nostra, tan de casa, tan catalana!—, la tenora, i la nostra immortal senyera voleiant a l'impuls del ventet marí, espetegant ardidament, amb espetecs de joia i de triomf—i, ara un incís: ¿per què aquest diumenge tan nostre (commemoració d'una gesta catalana que la traïció no arribà a deixar realitzar), tan de casa nostra, tan de nosaltres sols, la senyera de la Pàtria portava escorta?

¡Sardanes, sardanes a la nostra plaça de Catalunya! ¡Catalanisme, patriotisme, sentiment, Catalunya!

També, en uns incisos de la nostra dansa nacional, un esbart folklòric de la nostra ciutat, l'Esbart «Vol d'Ocells»—quin nom tan deliciós!—interpretà uns ballets típics nostres. ¡Quanta senzilla, quanta harmonia, quanta delicadesa, quant d'encís!

Aquell «Hereu Riera» que retrata els hereus de la Catalunya antiga; la «Bollangera» tan trenada i bonica; aquella «Morisca» tan deliciosa, tan senyora, tan adient al fons secret del nostre caràcter; i tots els nostres ballets que executaren els dansaires, el vol d'ocells, que això semblaven un bellíssim vol d'ocells dedicats a algun acte litúrgic dels que en el seu món dels espais deu existir.

I la tenora refulava dolçament, més dolçament que moltes altres vegades, ardidament, cridant als homes i a les dones. I aquests hi acudien, i l'anella anava fent-se gran i més gran, eixamplant-se, donant-li cabuda a tots els que de bona fe hi volien entrar—no és així com procedim els catalans?—, com digué el nostre Poeta: «Tota la Pàtria hi cabrà en eixa anella, i els pobles diran: la sardana és la dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan».

Allà dalt de tot, molt alts, confonent-se amb la blavor de l'espai, uns punts petits, petits, es veuen i un roncarr també llunyà es deixa oír. Són els nostres tres avions, són els nostres simpàtics «xatos» i «mosques»; que talment sembla que ens diguin: danseu tranquils, germans, que mentre vosaltres sabeu ajudar a fer la Pàtria gran dansant enmig dels horrors de la guerra, nosaltres us vetllem a vosaltres, a les vostres llars, a la vostra senyera, a la vostra—i a la nostra—Pàtria.

I la tenora pregona arreu dels camins on el vent mena, el «som i serem gent catalana...», mentre les quatre barres d'or i de sang tremolen com una flama encesa d'homenatge als que han sabut i saben fer la gran i immortal.

ANTONIA ABELLO

L'ART I LA POLÍTICA

L'art esdevé en totes les èpoques, el reflex evident de l'estat de coses establertes i la seva missió és la d'enlairar la cultura popular dels pobles a través d'obres mestres, les quals, pel seu valor artístic indiscutible, han passat als museus amb el nom de clàssiques pel seu mestratge i per la seva perfecció.

En el món de l'art trobaríem, a més, manifestacions extraordinàries interessants, com també infinitat de tendències personals ben diferents totes elles, però, ara, ens interessa solament copsar-ne una idea general, puix que no es tracta d'opi-

nar amb la nostra sensibilitat, pensant en matisos i valors realitzats pels grans artistes, sinó d'establir una paral·lela entre aquestes realitzacions artístiques i la política dels pobles. Perquè és ben cert que l'art i la política, en el fons, han estat sempre dos amics inseparables.

Un cop d'ull general, doncs, a totes les manifestacions transcendents d'art ocorregudes d'ençà que el món és món, ens dona, com a resultat, el classificar tres tendències diferents al servei de tres classes determinades. No cal destriar intentant d'opinar quina d'aquestes tres

El plet nacional català, qui vulgui resoldre'l sense prèviament guanyar la guerra contra l'invasor, és un traïdor i amic del feixisme, igualment com ho és, aquell qui titllant-se d'antifeixista malda, com Franco, per a derogar o vulnerar la carta autònoma de Catalunya

CAMINS DE DOLOR

Poemes de la nostra guerra

IX

ALES NEGRES

HORES D'ANGOIXA

Sons de sirena en la nit!
Sagetes de llum enlaira!
Cris d'angoixa i de dolor,
i un dramàtic batec d'ales...

Sagetes de llum que es claven
inquietes pel firmament,
com espases lluminoses
que vulguin esquinçar el cel...

La ciutat s'ha desvetllat
i l'angoixa l'aclapara!
De la volta del cel blau
cau una pluja que mata...

Van finint totes les llums,
i sols brilla l'estelada
i les espases de foc,
que es claven furgant els núvols.

I l'angoixa es va estenent
com una boira que plana
pels suburbis i ravalis;
que la mort ronda pels aires!

ALIGOTSI...

L'horitzó s'ha ennuvolat
i s'acosta la tempesta;
retruny per la immensitat
un rumor que no és de festa...

Uns aligots han passat
amb vils afanys de conquesta;
arreu la mort han sembrat
ennegrint la seva gesta.

Gesta covarda i cruel,
que fan sols l'empeny l'anel
satànic d'assassinar!

I en sa estúpida follia
van seguint la seva via
pas a pas, vers el fossar!

ASSASSINSI...

¿No sentiu plorà un infant
d'entre la casa enrunada?
¿No sentiu l'esgarrinxada
que fibla la vostra carn?

¿No se us subleva la sang
quan veieu amenaçada
la Pàtria tan cobejada
pel vil estranger bergant?

Per cada llar destruïda,
per cada vida immolada
han de caure mil botxins;

i així pagarà ben cara
la llibertat que suava
volen prendre els assassins!

R. MASSIP I TARRAGÓ

D'haver els comunistes alemanys l'any 1926 copsat l'abast que tenia el que fos un demòcrata o un reaccionari el que presidís la República proclamada a Weimar, la reacció tudesca no hauria pogut amb tan poc esforç, guanyar tan important posició, ja que el resultat de l'elecció que ens ocupa va ésser, poc més o menys, el següent: catorze milions i escaig de vots per al candidat de la reacció; dotze milions set-cents mil per al candidat demòcrata, i dos milions i mig per al candidat comunista. Comparant, doncs, el resultat descrit, hom s'adona com el que possibilità a Hindenburg ocupar la primera magistratura de la República alemanya, no fou degut a què en l'esmentat país fossin major nombre els partidaris de l'absolutisme, me que els aimants del progrés, sinó en haver-se negat els comunistes a atorgar llurs sufragis a Marx, per quant sumats els vots obtinguts per aquest amb els obtinguts per Thaelman, resulta que entre ambdós en reuniren més

d'un milió més que el fracassat de la gran guerra.

La victòria que la inconsciència dels comunistes en tal ocasió facilità a la reacció alemanya, va permetre-li preparar-se — sense cap mena de risc — el terreny per a reconquerir les posicions perdudes l'any 1918 i que el seu lloc Hindenburg, aprofitant-se de l'important lloc que ocupava, realitzà en la forma següent:

No gosant eliminar de cop i volta els socialistes de les funcions governamentals, per por a sofrir un fracàs semblant al que experimentaren amb motiu de la revolta de von Kapp l'any 1920, els hi va permetre de governar, posant-los-hi però, el vet a tota obra tendent a millorar la sort dels treballadors i emparant, amb l'autoritat que tan alt càrrec li donava, totes les extramilitacions dels Elms d'Acer i lligues patriòtiques, amb el deliberat propòsit d'irritar als obrers per tal que aquests, decepcionats de l'obra governamental dels so-

cialistes, s'apartessin de tal partit, cosa que assolí ja que foren molts milers els que l'abandonaren ingressant a les rengleres del partit comunista o del partit nacional-socialista, el que explica la ràpida creixença dels mateixos. Els més, però, anaren a recloure's als Sindicats amb la creença que des dels mateixos podrien fer tasca profitosa per als obrers, cosa impossible per ésser aquells completament ineficaços a causa d'haver-s'hi infiltrat els nazis.

Desarticulada la força política dels obrers, ja que socialistes i comunistes estaven a mata-degolla i no constituint ja un perill per als plans de la reacció, va poder, sense cap perill, el reaccionari Hindenburg, apartar del govern als socialistes que foren substituïts per un conglomerat heterogeni de catòlics, demòcrates i algun reaccionari moderat, sota la presidència del timorat Brüning, el qual, al cap de poc temps va ésser substituït per von Papen, que ja sense miraments de cap mena actuà contra les organitzacions obreres i partit de tendència democràtica. Com que von Papen no va tenir el suport de tot el partit nacional-socialista per oposició de Strasser que gaudia de gran prestigi en tal partit per ésser considerat com el més capacit i fidel als principis del mateix, fou cridat a presidir el Govern el general Schleicher, que no fou tan sumís com la reacció el creà per quant enlloc d'ésser complaent amb els nazis, es proposà posar fi a les bravates dels mateixos tot preparant la convocatòria de noves eleccions, cosa que espantà a la reacció, ja que tot feia preveure que una consulta electoral lliure de la coac-

ció governamental, hauria estat una desfeta per al partit de Hitler per quant Otto Strasser, veient com l'ex-pintor adulterava de manera tan descarada la doctrina nacional-socialista que havia donat vida al partit, se'n apartava disposant-se a crear-ne un de nou amb els partidaris dels general Schleicher, i entre socialistes i comunistes s'iniciaven corrents de cordialitat, la reacció pressionà fortament Hindenburg perquè de cap de les maneres consentís al Canciller Schleicher dissoldre el Reichstag, portant com a conseqüència el que aquell fos acomiadat de la cancelleria i cridat per a ocupar-la el sanguinari Hitler, el qual, celebrades les eleccions que realitzà emprant un terror sense precedents, no va permetre als diputats de l'oposició entrar al Parlament, i Schleicher, Strasser, Rohm i d'altres significats nacional-socialistes foren assassinats personalment per ell.

Heu-vos aquí les conseqüències del retard de la III^a Internacional en adonar-se de la impossibilitat de convertir al comunisme a tots els obrers i revolucionaris del món. No li'n fem retret; per quant els homes que per aquells anys dirigien tal Organisme i que no volien tenir tractes amb ningú que no fos comunista, no són pas els mateixos que els que llançaren la saludable consigna de Front Popular que tan bons resultats donà a França, a Espanya, i com el donarà arreu on sigui realitzat, per ésser a bastament palesat que som molts més els partidaris del progrés que els de l'esclavitud.

MIQUEL VILAGINES

CARNET INTERNACIONAL

Els fets esdevinguts a Alemanya darrerament i que volen justificar els dirigents del III Reich, com a reacció natural del poble contra l'acció d'un sol home, un menor d'edat que ofuscadament i portat per la desesperació de veure la injustícia ensenyar-se amb els seus, perpetrà l'atemptat que costà la vida a von Rath, han esdevingut de tal volum que han assolit el privilegi de fixar l'atenció de l'opinió pública mundial.

La desproporció entre l'atemptat de París — reprobable per tot home sensat — i la pretesa represàlia a què ha donat lloc, és tan enorme i la monstruositat de fer recaure damunt tota una raça la responsabilitat d'un acte portat a cap per un dels seus components, tan inhumana, que la consciència universal es sent revoltada contra els incendis i d'altres excessos a què han vingut lliurant-se els energúmens del nazisme i en major grau, si cap, contra la persecució oficial i organitzada que comporta mesures d'expoliació, vexació i crueltat no compatibles amb un mínim de sensibilitat.

El nacional-socialisme alemany ha vingut apuntant-se èxit darrera èxit en aquests últims temps, més per les complicitats i tolerància dels seus amics, encoberts o declarats, de fora, que per la seva acció diplomàtica i força inicial. Avui, però, sembla evident que els actuals dirigents d'Alemanya, estimulats per l'èxit i fiats en les complicitats esmentades, risquen de reincidir en els errors dels governants imperials durant la gran guerra, i faciliten l'acció dels adversaris de la seva política debilitant a l'ensem la posició dels seus propis simpatitzants de l'estranger.

No és que creguem en l'eficàcia absoluta de l'actual reacció general contra els procediments emprats pel Reich. La nostra pròpia experiència en primer lloc i la d'Àustria i Txecoslovàquia inviten al pessimisme. L'egoisme del ciutadà mitjà que forma la gran massa de l'opinió pública de les nacions lliures d'Europa, sàviament cultivat i desorientat per gran part de la titulada gran premsa, sembla incapaç de reaccionar d'altra manera que amb una platònica simpatia per les víctimes de l'agressivitat totalitària. Però els homes d'èlite que senten la seva responsabilitat en els diferents camps de la política de França i Anglaterra i que amb una visió més àmplia que els actuals governants, voldrien veure rectificada la perillosa trajectòria actual, han de veure facilitats els seus esforços per tal d'obtenir un canvi en l'opinió, que permeti pressionar els respectius governs per a acabar amb la sèrie de concessions a la política de xantage i violència, que de no ésser rectificada acabarà fatalment imposant el predomini d'Alemanya per sobre de totes les altres potències.

La reacció general que acaba de manifestar-se als Estats Units per part de totes les tendències d'opinió, com palesament ho comprova les manifestacions que l'ex president Hoover acaba de realitzar, no és pas negligible. A Nord Amèrica es donen perfectament compte a més, del perill que comporta per la seva influència política i especialment econòmica damunt l'Amèrica del Sud, la força de l'expansionisme germànic. Per tal motiu i tractant-se d'un país els dirigents del qual tenen en el seu programa l'hegemonia de la raça, i quins mitjans per a imposar-la no s'aturen davant les més grans enormitats, fa, que si bé la teoria d'inhibició de la gran nació americana en els assumptes d'Europa compta amb un gran volum d'opinió, que les claudicacions de les potències democràtiques a Munic, han permès de reforçar, creiem fóra possible interessar al govern de Roosevelt, en una acció de conjunt per a fer entrar les relacions internacionals per camins en consonància amb el respecte als tractats i a la sobirania dels pobles.

Creiem, no obstant, que per a arribar als efectes apuntats, cal donar temps al temps, car no hi ha dubte de què el principal obstacle ve representat per la política personal de Chamberlain, que no és home que doni fàcilment el braç a torce i que recolzat pels grans interessos de la Citi, i els èxits del seu pseudopacifisme, no és fàcil vulgui rectificar la línia de la política estrangera que ve desenrotllant. Bo, és, però, que dintre la seva mateixa majoria, es dibuixi cada dia més una oposició creixent a les esmentades directrius, el que fa creure que la part més liberal del partit conservador anglès, ultra no sentir-se identificada amb la política del primer ministre, preveni l'esdevenidor, i vol assegurar-se i assegurar el partit contra una probable rectificació de l'opinió pública.

S. FIGUERAS

Quatre mesos ha costat a Itàlia i Alemanya reconquistar un territori pres amb quaranta-vuit hores pel gloriós Exèrcit de la República